

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

LIETUVOS AUTOMOBILIŲ KELIŲ DIREKCIJA

2003 m. kovo 31 d. Nr. 1060-11-48

Vilnius

Santrauka

Lietuvos automobilių kelių direkcija per 2002 metus Specialiajai kelių priežiūros ir plėtros programai vykdyti gavo 720 300,6 tūkst. Lt biudžeto asignavimų. Padaryta kasinių išlaidų 7 19 918,5 tūkst. Lt, faktinių išlaidų – 720 684,5 tūkst. Lt. Naudojant gautus asignavimus liko nepanaudota 382,1 tūkst. Lt.

Audito metu nustatyta, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija:

1. Pagal Finansų ministerijos perduotų, juridinės galios neturinčių faksogramų duomenis sudarė finansinės atskaitomybės formą Nr. 9, kurioje nurodė, kad įstaigos administruojamos pajamos per ataskaitinius metus sudarė 398 031 tūkst. Lt.

*Lietuvos Respublikos 2001 m. gruodžio 13 d. 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. IX-643 4 priedėliu Lietuvos automobilių kelių direkcijai patvirtintos 321 996 tūkst. Lt administruojamų pajamų į valstybės biudžetą įmokos. Tačiau faktiškai Lietuvos automobilių kelių direkcija neįgyvendino mokesčio administratoriaus pareigų ir nekontroliavo mokesčio apskaičiavimo, sumokėjimo ir išieškojimo, nes pagal 1995 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. I-974 7 straipsnio 1 dalį atskaitymus nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą **administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija.***

Įvertinę išvardintų įstatymų prieštaravimus, administruojamų pajamų neauditavome.

2. Įdiegė nepakankamą Keleivių ir transporto priemonių neatlygintino perkėlimo keltais per Kuršių marias išlaidų kompensavimo nustatymo vidaus kontrolę ir dėl to neatlygintą perkėlimą keltais per Kuršių marias vykdančiai akcinei bendrovei „Smiltynės perkėla“ pervedė 848 401 Lt biudžeto lėšų daugiau negu akcinė bendrovė padarė perkėlimo išlaidų.

Lietuvos automobilių kelių direkcija pagal audito metu pateiktą rekomendaciją 2003-03-31 mokamuoju pavedimu Nr. 186 permokėtus 848 401 Lt grąžino į valstybės biudžetą.

3. Su VĮ „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ pasirašė 3 745 415 Lt vertės tiriamųjų darbų pirkimo sutartis.

Lietuvos automobilių kelių direkcija tiriamųjų darbų pirkimo sutartis sudarė vykdydama susisiekimo ministro 2001-12-29 įsakymą Nr. 483 „Dėl privalomų darbų sąrašo patvirtinimo“ ir 2002-03-25 įsakymą Nr. 3-121 „Dėl 2002 metų kelių plėtros programos sudarymo ir tyrimo bei norminių dokumentų rengimo privalomų darbų apimčių patvirtinimo“.

Minėti susisiekimo ministro įsakymai Lietuvos automobilių kelių direkcijai sudarė galimybes įsigyti paslaugas iš valstybės įmonės „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų procedūrų.

Lietuvos automobilių kelių direkcijos vadovybė užtikrino, kad 2003 metais visi darbai, prekės ir paslaugos bus perkami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais.

4. Nesivadovavo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos nurodymais ir 44 249 738 Lt vertės naujos statybos bei

rekonstravimo darbus, atliktus iki 2002-12-01, apskaitė paprastųjų išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 1-1-3-30 „Kitos išlaidos“.

Sudarydama metinę finansinę atskaitomybę, Lietuvos automobilių kelių direkcija klaidą ištaisė ir 44 249 738 Lt vertės naujos statybos bei rekonstravimo darbus apskaitė nepaprastųjų išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 2-4-1-0 „Statyba“.

Pavedimas ir audito užduotis

Audito atlikimo pagrindas: Valstybės kontrolės 2002 m. liepos 2 d. pavedimas Nr. 1060-11.

Audito užduotis:

- *tikslas:* nustatyti, ar Lietuvos automobilių kelių direkcijos parengtos 2002 metų Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos vykdymo finansinės ataskaitos parodo tikrą bei teisingą būklę ir ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, bei atlikti šios programos vykdymo metu sudarytų sandorių auditą, apimančią teisės aktų laikymosi priežiūrą;
- *audituojamas laikotarpis:* 2002 metai.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvados, teikiamos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančių turta, dalis.

Už finansinėje atskaitomybėje pateiktų duomenų teisingumą atsako įstaigos vadovybė. Mūsų ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai. Finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje Valstybinio audito reikalavimų nustatyta tvarka.

Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais pagal sudarytą ir patvirtintą audito planą.

Mes atlikome išankstinį tyrimą, įvertinome vidaus kontrolę Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos darbo užmokesčio, nepaprastųjų išlaidų statybai ir teritorijų planavimui, ilgalaikio turto, administracinių išlaidų, kitų išlaidų ir finansavimo srityse.

Audito rizikai sumažinti atlikome savarankiškus audito testus pagal darbo užmokesčio, nepaprastųjų išlaidų statybai ir teritorijų planavimui, ilgalaikio turto, administracinių išlaidų ir kitų išlaidų audito programas.

Esant nepakankamiems darbo laiko resursams ir įvertinę tai, kad paskolų lėšų panaudojimas ir apskaita buvo išsamiai patikrinti ankstesnio Valstybės kontrolės tikrinimo metu ir esminių pažeidimų nenustatyta, kad ISPA lėšų panaudojimą ir apskaitą 2002 metais tikrino Susisiekimo ministerijos vidaus audito tarnyba ir pažeidimų nenustatė ir tai, kad 2002 metų paskolų lėšų sąskaitos inventorizuotos, likučiai suderinti su Finansų ministerija ir teisingai parodyti finansinėje

atskaitomybėje, nusprendėme, kad netikslinga sudaryti „Paskolų, gautų ilgalaikiam turtui įsigyti, dengimas ir palūkanų už jas išmokos“ srities audito programą ir šią sritį audituoti.

Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija neadministruoja Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos pajamų, finansinės atskaitomybės formoje Nr. 9 parodytoms administruojamoms 398 031 tūkst. Lt pajamoms kontrolės ir savarankiškų audito testų netaikėme.

Audito metu kiekvienai audituojamai sričiai pagal Valstybės kontrolės patvirtinto Audito patikimumo modelio nuostatas nustatėme audito apimtis. Pavyzdžių atrankai naudojome statistinį sisteminių, profesinės patirties ir nestatistinių atsitiktinės atrankos metodus. Taigi klaidų ir neatitikimų požiūriu įvertintos ne visos ūkinės operacijos, o tik tos, kurios buvo atrinktos savarankiškai testuoti.

Atlikdami auditą naudojome Audito patikimumo modelį, siekdami gauti 95 proc. audito patikimumą. Todėl yra rizika, kad audito metu galėjo likti nepastebėtų klaidų ir neatitikimų.

Lietuvos automobilių kelių direkcijos 2002 metų finansinės veiklos rezultatai

Lietuvos Respublikos Seimas 2001 m. gruodžio 13 d. 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu Nr. IX-643 Specialiajai kelių priežiūros ir plėtros programai patvirtino 660 000 tūkst. Lt biudžeto asignavimų, iš to skaičiaus 485 363 tūkst. Lt paprastosioms ir 174 637 tūkst. Lt nepaprastosioms išlaidoms.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 1928 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 25 d. nutarimo Nr. 277 „Dėl Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo 2002 metų sąmatos patvirtinimo“ pakeitimo“ patikslino Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo 2002 metų sąmatą ir patvirtino papildomą 76 000 tūkst. Lt finansavimą iš 2001 metais nepanaudotų Kelių fondo lėšų.

Per 2002 metus gauta 720 300,6 tūkst. Lt asignavimų. Padaryta 719 918,5 tūkst. Lt kasinių išlaidų, faktinių išlaidų – 720 684,5 tūkst. Lt. Kasinės išlaidos buvo padarytos pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius, neviršijant patikslintoje išlaidų sąmatoje patvirtintų išlaidų. Naudojant gautus asignavimus liko nepanaudota 382,1 tūkst. Lt. Atsižvelgiant į tai, kad ši programa yra specialioji, 2002 metais nepanaudoti asignavimai pereina į kitus metus ir galės būti panaudoti 2003 metais.

Faktinės išlaidos viršija kasines išlaidas 766,0 tūkst. Lt. Iš jų dėl nebaigtų darbų užregistravimo apskaitoje faktinės išlaidos didesnės už kasines išlaidas 1 600,1 tūkst. Lt ir dėl AB „Smiltynės perkėla“ susidariusio debitorinio įsiskolinimo – mažesnės už kasines išlaidas 848,4

tūkst. Lt. Likęs skirtumas yra susidaręs dėl 2001 m. komandiruočių ir kitų prekių išlaidų debitorinio įsiskolinimo.

Audito rezultatai

Reikšmingų klaidų ir neatitikimų Lietuvos automobilių kelių direkcijai 2002 metais naudojant Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas bei sudarant finansinę atskaitomybę nenustatėme.

Teisėtumo požiūriu ertindami sudarytus sandorius nustatėme, kad kai kurie iš jų sudaryti nesivadovaujant Viešųjų pirkimų įstatymu.

Vertinome bendros įstaigos veiklos ir atskirai nustatytų finansinio audito sričių vidaus kontrolę. Atlikti kontrolės patikimumo testai leidžia Lietuvos automobilių kelių direkcijoje veikiančią vidaus kontrolę vertinti kaip leidžiančią išvengti klaidų ir neatitikimų. Tačiau iš esmės teigiamai vertindami vidaus kontrolės priemones, kartu pateikiame audito metu nustatytus pažeidimus, klaidas ir kai kuriuos išankstinio tyrimo ir kontrolės procedūrų testavimo metu nustatytus pastebėjimus.

- *Pažeidimai, kuriuos būtina apsvarstyti ir numatyti priemones jiems išvengti*

1. Savarankiško testavimo metu patikrinus Keleivių ir transporto priemonių neatlygintino perkėlimo keltais per Kuršių marias išlaidų kompensavimui skirtų lėšų panaudojimo teisingumą nustatyta, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija nevykdė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-02-20 nutarimu Nr. 258 patvirtintos Keleivių ir transporto priemonių neatlygintino perkėlimo keltais per Kuršių marias išlaidų kompensavimo tvarkos 8 punkto reikalavimo. Lietuvos automobilių kelių direkcija, neįsitikinusi pateiktų ataskaitų teisingumu, neatlygintiną perkėlimą keltais per Kuršių marias vykdančiai akcinei bendrovei „Smiltynės perkėla“ pervedė 848 401 Lt biudžeto lėšų daugiau negu akcinė bendrovė padarė perkėlimo išlaidų.

Nustačius per didelį biudžeto lėšų panaudojimą, Lietuvos automobilių kelių direkcija pagal su AB „Smiltynės perkėla“ pasirašytą skolų suderinimo aktą akcinei bendrovei permokėtus 848 401 Lt apskaitoje užregistravo ir metinėje finansinėje atskaitomybėje parodė kaip akcinės bendrovės „Smiltynės perkėla“ debitorinį įsiskolinimą.

Lietuvos automobilių kelių direkcija pagal audito metu pateiktą rekomendaciją 2003-03-31 mokamuoju pavedimu Nr. 186 permokėtus 848 401 Lt grąžino į valstybės biudžetą.

Neteisingas Keleivių ir transporto priemonių neatlygintino perkėlimo keltais per Kuršių marias išlaidų kompensavimui paskirtų biudžeto asignavimų panaudojimas rodo, kad Lietuvos automobilių kelių direkcijoje šios priemonės vykdymo vidaus kontrolė yra nepakankama.

2. Audito metu patikrinta penkiolika sandorių, kuriuos Lietuvos automobilių kelių direkcija sudarė su VĮ „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ dėl 3 745 415 Lt vertės tiriamųjų darbų pirkimo. Šias sutartis Lietuvos automobilių kelių direkcija sudarė vykdydama susisiekimo ministro 2001-12-29 įsakymą Nr. 483 ir 2002-03-25 įsakymą Nr. 3-121, kuriais ji buvo įpareigota pateikti Susisiekimo ministerijai tvirtinti valstybės įmonėms, tarp jų ir valstybės įmonei „Transporto ir kelių tyrimo institutas“, nustatytų privalomų darbų apimtis ir jas patvirtinus pasirašyti su jomis sutartis dėl darbų atlikimo, jų priėmimo bei apmokėjimo sąlygų ir tvarkos.

Minėti susisiekimo ministro įsakymai Lietuvos automobilių kelių direkcijai sudarė galimybes įsigyti paslaugas iš valstybės įmonės „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų procedūrų.

Lietuvos automobilių kelių direkcijos vadovybė, svarstydamą ruošiamos finansinio audito ataskaitos projektą, užtikrino, kad 2003 metais visi darbai, prekės ir paslaugos bus perkami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais.

3. Lietuvos automobilių kelių direkcija savo veikloje vadovaujasi susisiekimo ministro 2000-12-12 įsakymu Nr. 367 patvirtintais Lietuvos automobilių kelių direkcijos nuostatais (patikslintais susisiekimo ministro 2001-10-05 įsakymu Nr. 303), kuriuose Lietuvos automobilių kelių direkcija įvardinta kaip Kelių fondo turėtoja ir tvarkytoja. Nuo 2002-01-01 įsigaliojus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymui, Kelių fondo įstatymas neteko galios, todėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos nuostatai neatitinka galiojančių norminių teisės aktų.

- *Pastebėjimai*

1. 1995-06-28 Lietuvos Respublikos Mokesčių administravimo įstatymu Nr. I-974 (ir jo pakeitimais) numatyta, kad atskaitymus nuo pajamų pagal Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą **administruoja Valstybinė mokesčių inspekcija**. Šis įstatymas nurodo, kad *jokiai kitai valstybės institucijai negali būti pavesta įgyvendinti mokesčių įstatymų, išskyrus Finansų ministeriją*, jeigu to nenumato mokesčio įstatymas.

Lietuvos Respublikos 2001-12-13 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. IX-643 4 priedėliu Lietuvos automobilių kelių direkcijai nustatyta 321 996 tūkst. Lt administruojamų pajamų įmokų į valstybės biudžetą.

Audito metu nustatyta, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija, neįgyvendindama mokesčio administratoriaus pareigų ir nekontroliuodama mokesčio apskaičiavimo, sumokėjimo ir išieškojimo, pagal Finansų ministerijos perduotų, juridinės galios neturinčių faksogramų duomenis sudarė finansinės atskaitomybės formą Nr. 9, kurioje nurodė, kad įstaigos administruojamos pajamos per ataskaitinius metus sudarė 398 031 tūkst. Lt.

Dėl įstatymuose išvardintų prieštaravimų administruojamų pajamų neauditavome.

2. Lietuvos automobilių kelių direkcija nesivadovavo Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr. 70 patvirtinta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka ir 44 249 738 Lt vertės naujos statybos bei rekonstravimo darbus, atliktus iki 2002-12-01, apskaitė paprastųjų išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 1-1-3-30 „Kitos išlaidos“.

Sudarydama metinę finansinę atskaitomybę, Lietuvos automobilių kelių direkcija klaidą ištaisė ir 44 249 738 Lt vertės naujos statybos bei rekonstravimo darbus apskaitė nepaprastųjų išlaidų ekonominės klasifikacijos kodu 2-4-1-0 „Statyba“.

3. Lietuvos automobilių kelių direkcijos išlaikymui skirti asignavimai sudaro tik 0,6 proc. visų programai vykdyti skirtų asignavimų. Likusieji 99,40 proc. biudžeto asignavimų skirti investicijoms į kelius ir kelių priežiūrai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002-07-10 nutarimu Nr. 1089 iš nepanaudotų Kelių fondo 2001 m. lėšų Kelių priežiūros ir plėtros programai vykdyti papildomai patvirtino 56,0 mln. Lt. Šiuo nutarimu Lietuvos automobilių kelių direkcijos išlaikymo išlaidos padidintos 524,0 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčio išlaidos – 400,0 tūkst. Lt.

Kadangi Kelių priežiūros ir plėtros programa įvardinta kaip specialioji ir beveik visi programai vykdyti skirti asignavimai turi įtakos valstybės kelių vertei, kad būtų tiksliau naudojamos biudžeto lėšos, šių asignavimų apskaitą reikėtų atskirti nuo Lietuvos automobilių kelių direkcijos išlaikymui patvirtintų asignavimų apskaitos.

Pateikdami šiuos pastebėjimus manome, kad jų apsvarstymas ir atitinkamų vidaus kontrolės procedūrų pakoregavimas leistų užtikrinti aukštesnį Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos vykdymo vidaus kontrolės lygį ir jo patikimumą.

Rekomenduojame:

- 1. Parengti ir pateikti Susisiekimo ministerijai patvirtinti Lietuvos automobilių kelių direkcijos nuostatus, atitinkančius galiojančius norminius teisės aktus.*
- 2. Naujos statybos bei rekonstravimo darbus planuoti iš nepaprastųjų išlaidų ir Biudžeto išlaidų sąmatoje juos priskirti atitinkamiems išlaidų ekonominės klasifikacijos kodams.*

3. Kad būtų tikslesnė biudžeto lėšų apskaita, nuo Specialiosios kelių priežiūros ir plėtros programos atskirti Lietuvos automobilių kelių direkcijos valdymo išlaidas ir teikti tvirtinti atskirą Lietuvos automobilių kelių direkcijos valdymo išlaidų programą.

Finansinio audito 6-ojo departamento
direktorė

Audronė Davidavičienė

Finansinio audito 6-ojo departamento
vyriausioji valstybinė auditorė

Marijona Malūnavičienė

vyresnioji valstybinė auditorė

Danguolė Krištopavičienė

Susipažinome:

Lietuvos automobilių kelių direkcijos generalinis direktorius

---

Virgaudas Puodžiukas
2003-...-...

Lietuvos automobilių kelių direkcijos Finansų ir apskaitos skyriaus vedėja

---

Irena Jurevičienė
2003-...-..